

Taatsi surm ja Ale hullumine

Kaatsi läts õks vil kulla esekodo,
tukõv herr Toomõ poolõ.
Sis Kaatsi õks vil Taatsilõ tandsõ,
nõna all as´atõlli -
9515 Kaatsil oll´ õks sis häpü kasinahe,
ilodo imest-esest,
Kaatsi tihka-s õks päivä pessä^q,
päävä valul vullu anda^q.
Tuud Kaatsi õks sis Taatsilõ laul´,
9520 provvalõ poonitõlli:
”Tugõva õks no möi Tuula maja,
härpäni häötelli -
jälke lää õks ma liina leotamma,
suurdõ puute puistamma!”
9525 Sis Kaatsi õks küll Taatsilõ ütél´,
noorikõllõ noorutõlli:
”Kui tahat õks sa, Taatsi, liina tulla^q,
asto^q suurdõ alõvohe,
sääl võimõ õks mi osta^q poolõ puute,
9530 kaemõ suurõ kaubamüügi -
õga taha-i õks mi tetä^q talotüüd,
mar´a^q pitä^q suurt maad!
Kõkkõ olõ-i õks vil rahha ma raisano,
panno^q kõiki paprit,
9535 viländ saasõ õks vil päävästä lukõ^q,
pall´ost aost pakke panda^q.”
Taatsikõnõ õks küll ehe ne ikk´,
kaihomeelel kabistõlli:
”Minnä^q tulõ õks no mehe miilt piti,
9540 kävõ^q kasa käsko piti!”
Läts õks sis Kaatsi minemähe,
Taatsi takah tulõmahe.
Sis õks nää^q lätsi^q tükü tiid,
palakõsõ pall´o maad,
9545 liinakõnõ õks jo nakas´ läükmähe,
valgõ^q kupa^q valõtamma.
Sala- olli õks sääl -kõrts tii veereh,
ante ollut altkäe.
Tunt õks ka olli tuuh kõrdsih,
9550 saisi salaviina man.
Kaatsi õks sis Taatsilõ ütél´,
puhk´ jutto provvalõ:
”Saisa^q õks sa, Taatsi, tarõ kõrval,
mine^q, noorik, nulga taadõ -
9555 ma lää õks sisse, tuu saia,
noorikõllõ nopõt koste!
Sis õks sul meelüs meelekene,
sütüs süämekene.”
Kaldo õks sis sisse kavval Kaatsi,
9560 johto kõrtse suur joodik.
Taatsilõ linnas´ õks sis mano tsirgukõnõ,
tull hüä hähnekene.
Tsagi õks puud´, esi laul´,
tekk´ mulko, tiirat´ laulo.

9565 Olli^q õks tsirgul leinälaulu^q,
ilosal ikusõna^q:
”Varste nakas õks no peio pess´mähe,
kasa karri andmahe!”
Taatsikõnõ õks joht mõista-s tsirgu kiilt,
9570 tsirgu kiilt, lõivo miilt.
Hamõh õks küll säläh täl habisi,
siidirõiva^q sibisivä^q
umma õks pelgõ peläteh,
suurõl hirmul hibisivä^q.
9575 Kaatsi võtt´ õks sis kõrdsist kõvva viina,
haard´ perüs piiretüist,
and´ õks tä rahha lugõmalda,
Kaatsi pääle-kaemalda.
Nuur juusk´ õks sis miiss nulga taadõ,
9580 astõ tõõsõ aia taadõ,
koh õks taa näe-s Taatsikõnõ,
näe-s puhas provvakõnõ.
Kuri juusk´ õks sis takah kummutamma,
klaasiperrä pitsitämmä.
9585 Tunt´ and´ õks jo tulidsõ meele,
pakan paksoba süäme -
Kaatsi läts õks sis rutto Taatsi mano,
uma puhta provva mano.
Kaatsi õks sis lausi meelestäni,
9590 meelest, meele poolõstani:
”Ma õks vaest kavva seeh olli,
viidi aigo veid´okõsõ?
Naate õks sääl saia küdsämähe,
pekrenaase^q pekütelli^q -
9595 taha-s õks ma osta^q kuionuisi,
sullõ haarda^q hallitõtto!
No lääme õks, mu naane, minemähe,
liina poolõ liikumma -
turuh omma^q õks kõik suurõ^q suhrosaia^q,
9600 liinah tettõ^q lillelitse^q,
säält osta õks ma suuri suhkrosaio,
liidä vällä lilleliidse^q,
su^qka lepü õks sääl saiol lilleliidsil,
sünnü kokko noil sõõgel!”
9605 Mõtsa- saiva^q õks sis -kolga kottallõ,
saiva^q mõtsa saarõ mano.
Kaatsi õks sis Taatsilõ ütél´,
miiss ütél´ mito sõnna:
”Ma lää võta õks tast mõtsast nopõ nuia,
9610 võta kinä kepikese -
liina om õks sääl otsah vihhas´ pini,
kuri koir kur´al puul,
sis kakk õks su siidedse särgi,
ülikalke ündriku.”
9615 Sis lätsi^q õks nää^q sammo, lätsi^q tõõsõ,
kats-kolm kallutõlli^q.
Kaatsi nakas´ õks sis nuial nuhklõmma,
kulla kepil koputamma:

9620 ”N’oo^q omma^q õks naa^q liina lillisaia^q,
turu tugõva^q kosti^q!
Siiä taha õks ma saata^q samblõ ala,
nõsta^q sinno nõklo sisse!”
Kaadsi tahtsõ õks ar otsane tappa^q,
otsane uinutõlla -
9625 õga lasõ-s õks imp Taadsil hellü tetä^q,
vaesõkõsõl vaugõlla^q.
Alekõnõ õks sis tull’ liina puult,
astõ suurõst alõvost.
Sis juusk’ õks tä Kaadsi kaala mano,
9630 haard’ kinni nopõst nuiast,
sis võtt’ õks ar käest käokõsõ,
peost piiriparsikõsõ -
Ale sai õks sis kõvõp joodikõst,
piiretuse pehmütäjäst.
9635 Oo õks tuud Kaadsit kavalat,
tugõvat Toomõ poiga -
sis nakas’ õks tä appe hõikmahe.
tiikäjijit käriseemmä:
”Ale taht õks ar naist käest võtta^q,
9640 rõiva^q puut’ õks ar mino provvakõsõ!”
Liina läts õks tä poolõ tänniteh,
turu poolõ torildõh.
Taadsi jäi õks sis maalõ ikmahe,
kummaldõ kuukmahe:
9645 ”Oo võe õks mul armas Alekõnõ,
virve viinatuuajakõnõ -
mullõ töidõ õks sa kos’ a^q edimätse^q,
tõit viina^q viimätse!
Innep lännõ^q õks ma sullõ tuhat kõrd,
9650 saanu^q sullõ sada kõrd!
No olõ^q õks sa terveh, Alekõnõ,
terveh hõste tegemäst:
minno võtit õks no käest, käokõsõ,
peost, piiriparsikõsõ!”
9655 Taadsi läts õks sis suurõ silla pääle,
järve kaasõ kaalallõ.
Võtt’ õks tä miilde tuu meelee,
and’ Tunt’ tuu süäme -
Tunt’ õks sis ütél’: ”Tulõ^q järve!”
9660 pakan ütél’: ”Panõ^q pääd!
Saasõ õks sul järveh hüä elo,
silla all sirgõ elo,
õga saa-i õks imp Kaadsi sinno kakko^q,
herräl minnä^q hiussehe!”

9665 Tunt’ õks sis tougas’ tugõvahe,
ai sisse silla päält,
Taadsi karas’ õks järve, ne kahahto,
läts vette, ne vipsahto.
Miä kasve õks küll sinnä asõmõllõ,
9670 kulla provva kottallõ?
Sinnä õks sis kasve mõro lesnä,
mürkhaina^q haarduva^q.
Kui tull’ õks sis suvõl suur tuul,
lõivo suur lõhnakõnõ,
9675 sinnä keere^q õks kõik järve kihulasõ^q,
säüdi^q sisse sämbläse^q,
sis saa-s õks nää^q tuulõla tougada,
saa-s vihmalä visada.
Alekõnõ õks sis kai kavvõndõst,
9680 vahtõ Taadsit vao takast.
Nii läts õks sis Alel halõhõst,
vaja haard’ õks sis vanna mõrs’at:
Ale läts õks sis otsane ullist,
jäi, tuvi, turakost.
9685 Sis läts õks tä laandõ lambast,
läts mõtsa mõtussõst,
viird’ mä nakas’ õks sis mõtsa viire piti,
uikma suurõh suu veereh.
Eiske õks tä tiia-s, mis tä tekk’,
9690 võta-s arvo Alekõnõ -
Ale tekk’ õks jo tükkä armõtuisi,
ulle tükkä oholiisi.
Sis sai õks kui liinalõ tiidä^q,
timmä tundsõ^q turupoisi^q,
9695 kinga inne õks küll Ale koolih käve,
opõ kirjä kimmähe,
Alet püvvi^q õks sis kinni kimmähe,
piire^q ümbre pedäjide,
sis õks ar ulli kinni võti^q,
9700 saiva^q tullu turakost.
Õga saa-s õks imp arvo Ale jutust,
olõ-s selge timä sõna -
suurõl läts õks tä süämehaigusõl,
kulla meelekurbusõl,
9705 Ale läts õks küll ullist Taadsi peräst,
uma puhta pruudi peräst.
Ulli- timmä õks ar -majja viidigi,
võrrõ taadõ võõdõtigi,
sinnä õks küll jäi ausa Ale,
9710 sirgõ seto poisikõnõ.